

HARADS I MITT LIV

Av Rune Isaksson, Vallentuna

Första gången jag kom till Harads var i november 1947, jag var då bara 4 månader gammal. Min far, Sven Isaksson, hade fått arbete som bilreparatör hos John Hamrén som då hade bageri, taxirörelse och bilverkstad. Tillsammans med min mor Emy flyttade vi in en tjänstebostad med hyran på 60:-/mån betald. Det var ett rum och kök med sovalkov på vindsvåningen hos slaktaren och charkuteristen Lorens Selberg som med fru Ada och dotter Gunilla bodde i markplanet. I köket fanns ingen centralvärme utan mor fick elda i järnspisen för både värme och matlagning. Ved fick vi hålla med själva. Något rinnande varmvatten fanns inte. I bottenvåningen fanns charkuteriaffären. I källaren i sluttningen på baksidan av huset fanns slakteriet. Som barn kunde jag genom fönstret studera fågellivet, mest skator men även andra fåglar och enstaka hermeliner vid slaktavfallet som hamnade utanför.

Ett starkt minne som jag har var när ”gammel-Hamréns” brann, och vi barn stod på vägkanten mittemot och tittade på. I vindsvåningen bodde skolbispensningens danskfödda ”mattant” Gulli Olsson med man. Det var vinter och jag kommer särskilt ihåg en mjölkhämtare som stod i ett litet vindsfönster och hur mjölken kokade över av lågornas hetta.

Sven fick så småningom tillfälle att köpa in sig i Harads Bil & Mek. Verkstad. Det var bröderna Fogner och Abu Palmgren som hade byggt verkstadslokalen och jobbade som smeder och allmänreparatörer. Dom behövde någon som kunde reparera bilar eftersom bilarna blev fler och fler efter kriget. I början av 50-talet hade vi och bröderna Palmgren en bil tillsammans, en Ford Eifel. Den hade vindrutetorkare som var vakuumdrevna, vilket innebar att när man gasade hårdare i ett motlut så stannade torkarna. Varje resa var ett äventyr. En resa Harads - Älvsbyn tur och retur tog en hel dag. Att få punktering, hörde nästan till.

Senare anställdes Karl-Gunnar Sandberg och Harry Blomqvist, vilket behövdes när antalet bilar ökade och Svanöbolaget hade gyllene tider och körde timmer med de tre orangefärgade Scania-Vabis lastbilarna. Man hade principen att det var enklast att inte satsa så mycket på anläggning av skogsbilsvägar utan att istället köra på sämre vägar och reparera lastbilarna om dom gick sönder. Det hände ofta att lastbilarnas fjädring gick sönder, de blev ju hårda och spröda i vinterkylan. Jag kommer ihåg hur man på verkstan jobbade på rekordackord. Allt för att hinna byta brustna fjäderblad innan timmerbilen började tina upp i garagevärmen. Var man inte klar innan dess blev man nästan dränkt av allt smältvatten från snö och is i bilarnas ramverk. Svanöbolaget hade också två mindre bussar av fabrikat Borgward, för transport av skogsarbetarna.

Jag jobbade på fars verkstad ett år efter grundskolan, eller enhetsskolan som det hette då, 1963. En gång var en av bussarna inlämnad för något missljud. Jag kan fortfarande inte förstå hur min far vågade låta mig köra bussen på stora vägen mot Svartlå, medan han låg på bussgolvet och försökte lokalisera missljudet. Jag var ju bara 16 år. Den olagliga körningen är numera preskriberad. Och jag blev senare polis!

När jag såg bilden på Kläpphägnan i förra numret av Glimtarna, väcktes fler minnen.

Vi barn lekte ofta (runt mitten av 50-talet) i övre delen av hägnan som då var delvis bevuxen med yngre tallskog. Där fanns en kallkälla som fascinerade med sin ”kokande” sandbotten. Den stora sten som tydligen förr använts som värmevägg, hade funktion av elefant vid våra Tarzan-lekar. I hägnan fanns även Kläppens sommarladugård, där vi barn vid mjölkningsdags fick hjälpa Lydia och Natalia med att hålla i kosvansarna. Ett nog så viktigt arbete.

1954 flyttade vår familj till den så kallade Göli-gården, (Öbergs) som låg där nuvarande vårdcentralen har sin parkeringsplats. Jag har aldrig helt förlikat mig med att huset revs för att ge plats för en parkeringsplats. Det var ju inte särskilt tättbebyggt, det borde ha funnits möjlighet till en alternativ parkeringsplats. Nåväl, min uppväxttid från 7 till 20 års ålder

bodde jag där med en otroligt fin utsikt över älven, Södra Harads, Haradsön, Bodträskfors och bron med Klusåberget och andra fjärran blå berg i fonden. Helt fantastiskt! Kan jag säga nu, med perspektiv.

Vid den tiden var det moped som gällde, jag vill minnas att en liter tvåtakts bensin kostade 85 öre. Förefaller billigt men den tog merparten av veckopengen så ibland fick det bli bara ett korvbröd med senap hos Lundströms ”korvmack.” I början av 60-talet var vi ett gäng högstadiekillar som till största delen ordnade isbanan vid ”gamla skolan.” Vi spolade, säckdrog och skottade. Det var bara när det blev stora snömängder som vi fick hjälp av traktor. Ibland frös vattenledningen så vi tvingades värma den med gasolbrännare. Sen spelades en hel del ishockey om kvällarna. Ofta i mer än 20-gradig kyla, jag har fortfarande sviter i form av känsliga luftrör och tår. Vårt gäng bestod förutom mig, av bröderna Mats och Kjell Hamrén, Jörgen Enberg, Lasse Johansson, Janne Romelid, Klas-Göran Boström och några vars namn jag inte kommer ihåg just nu.

Vårt gäng hade så stort förtroende att vi fick låna gymnastikhallen på kvällar och helger utan tillsyn av vuxna, jag tvivlar på att det skulle vara möjligt idag. Vi kunde hämta nyckel hos antingen rektor Göte Andersson eller vaktmästare Amos Hansson. Vi spelade basket och hoppade höjdhopp m.m. Sen svalkade vi oss i bassängen.

För ungefär tjugo år sedan började jag släktforska, och döm om min förvåning när jag fann att jag har rötter som ägt och bebott Kläppgården under 16-1700-talen. Vår familj bodde i Harads granne med Kläppgården i 25 år, 1947 – 72, utan att ha en aning om det. Världen är som bekant liten ibland.

Mina anor i Kläppgården var min farfars farfars farmors farmors farfar, Per Larsson med hustru Sigrid, deras son Lars Persson, född 1626 och hans hustru Gertrud Eriksdotter. Deras dotter Sigrid Larsdotter född 1671, gifte sig med bonden Nils Nilsson i Gäddvik och Ersnäs. En av mina anfäder är kronolänsmannen och samnen Nils Granström som i Stenträsk norr om Kåbdalis startade den nu rätt stora Granströmssläkten. I Jokkmokk och Storsand bl. a. En av hans efterkommande var den i Glimtarna tidigare omskrivna handelsmannen Erik Anders Granström i Krokbäcken. De flesta av mina anor finns annars närmare kusten.

När jag 1969, började jobba som polis på Östermalm i Stockholm, bodde jag i ett hyresrum vid Stockholms Station. Min plan var att så snart som möjligt flytta upp till Norrbotten igen. Efter ett år flyttade jag 1 mil norrut till Täby och började jobba där. 1972 flyttade jag ytterligare 15 km norrut till Vallentuna. Då gift med en Vallentunaflicka blev det bara en kort flyttning 2 km till en villa i norra Vallentuna.

Eftersom jag var enda barnet, blev det istället så att mina föräldrar Sven och Emy Isaksson flyttade till Kårsta, en by ett par mil norr om Vallentuna. Så man kan konstatera att min ”hemflyttning” har dragit ut på tiden och att det fortfarande fattas c:a 95 mil!

Fortfarande Haradsbo, efter 44 år i exil.